

Received: August 22, 2023

Revised: April 24, 2024

Accepted: April 28, 2024

เครือข่ายชุมชนในการจัดการและการใช้พื้นที่อ่าวบ้านดอน

Community Network for Managing and Using the Ban Don Bay Area

พงศกร ถิ่นเขató*

อภิรดี กิตติสิทโธ

จิตรคารมย์ รัตนวุฒิ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: Pongsagorn1977@gmail.com

Pongsagorn Thinkhotor*

Abhiradi Kittisiddho

Jiddarom Rattanawut

Faculty of Law, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายที่กำหนดรูปแบบและกลไกของชุมชนในการมีส่วนร่วมการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน และเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนโดยกลุ่มองค์กร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนดั้งเดิม ให้ความเข้มแข็งและมีระบบกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารเป็นหลัก ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ กฎหมาย และสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน การเก็บข้อมูลในพื้นที่จากเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียและเครือข่ายชุมชนรอบพื้นที่อ่าวบ้านดอน ในรูปแบบการสัมภาษณ์ตามคำถามวิจัย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายที่กำหนดรูปแบบและกลไกของชุมชนที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายชุมชนรอบพื้นที่อ่าวบ้านดอนมีทั้งที่มีการจัดตั้งแบบทางการและแบบไม่เป็นทางการ การจัดตั้งแบบทางการ ได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ชุมชนชายฝั่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 และองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 โดยกฎหมายกำหนดให้องค์กรชุมชนในรูปแบบทางการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทำให้เครือข่ายชุมชนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนได้ แนวทางการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนโดยกลุ่มองค์กร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนดั้งเดิม ให้ความเข้มแข็งและมีระบบกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน พบว่า ทุกภาคส่วนที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต้องลดบทบาทอำนาจลงและเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง และทุกภาคส่วนต้องมีการทบทวนการแก้ปัญหาและการจัดการ การบังคับใช้กฎหมาย การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นคนจัดการทรัพยากรในพื้นที่สาธารณะที่ไม่ใครเป็นเจ้าของได้บนฐานของความยุติธรรมทางสังคมของทุกฝ่าย (Social fairness) รวมทั้งคำนึงถึงความยั่งยืนทางนิเวศ (Ecological sustainable) ข้อเสนอแนะควรให้กรมประมงขึ้นทะเบียนชุมชนประมงท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ: รูปแบบและกลไก; อ่าวบ้านดอน; เครือข่ายชุมชน; การจัดการ

Abstract

This research aims to investigate the law that governs the process and pattern of community participation in managing the Ban Don Bay area and study guidelines for managing the area by various organizations including community enterprise groups, local communities, and traditional communities to ensure the communities have a robust mechanism to drive development and contribute to the management of the Ban Don Bay area. The research method used for this study is Qualitative Research, involving document research mainly, such as books, articles, laws, and electronic media related to managing the Ban Don Bay area. Additionally, local information was collected from government officials, stakeholders, citizens, and community networks around the Ban Don Bay area via interviews based on research questions. Finally, the data was analyzed to achieve the research objectives.

The results of the research study indicated that the community network around the Ban Don Bay area was determined by both formal and informal laws. The formal laws included

regulations for non-governmental organizations according to The Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act, B.E. 2535 (1992), coastal communities according to the Act on the Promotion of Marine and Coastal Resources Management B.E. 2558 (2015), and local fishing community organizations according to the Fisheries Royal Decree B.E. 2558 (2015). These laws mandated the participation of formal community organizations in managing fishing areas, aquaculture, and marine and coastal resources, thereby excluding informal community networks from participation. To ensure that the communities have a strong mechanism for the development and management of the Ban Don Bay area, a group of organizations, community enterprise groups, local communities, and traditional communities issued guidelines for managing the area. These guidelines stipulated that every sector, both public and private agencies, must reduce their power and increase the power of the people in managing marine and coastal natural resources. They must also review problem-solving, management, and law enforcement and allow the community to manage resources in public areas that are not owned by anyone based on social fairness for all parties and considering ecological sustainability. The author of the study suggests that the Department of Fisheries should register local fishing communities that occur naturally, while the Department of Marine and Coastal Resources should have legal duties to promote and support the participation of coastal communities and local government organizations.

Keywords: Format and Mechanism; Ban Don Bay; Community Network; Management

บทนำ

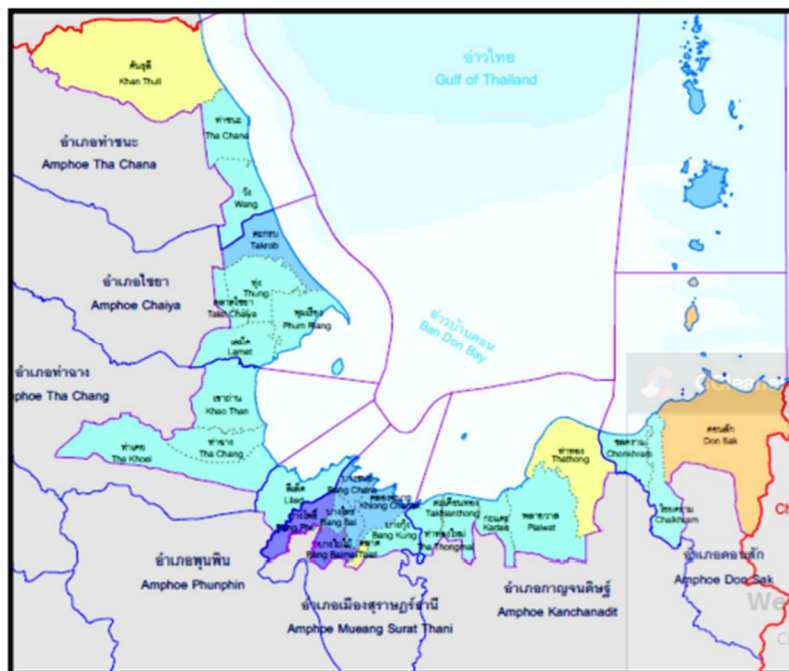
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟู คุ้มครอง บำรุงรักษา บริหารจัดการ ใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการ บำรุงรักษาและได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ชุมชนจึงเป็นสังคมฐานรากของสังคมที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมแตกต่างหลากหลายตามภูมิโนเวศ เมื่อการพัฒนาประเทศก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนอ่อนแอประสบปัญหาความยากจน เกิดปัญหาสังคมมากขึ้น ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชนถูกทำลายจนเสื่อมโทรม ดังนั้น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ การสร้างระบอบประชาธิปไตย และระบบธรรมาภิบาลซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองสิทธิชุมชนและประชาชนให้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 โดยบัญญัติให้สภาองค์กรชุมชนตำบลมีภารกิจอย่างหนึ่งคือการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน (Community Organization Council Act, B.E. 2008, 2008, pp. 35-36)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลกำหนดหน้าที่ให้กับรัฐและราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลเพียงลำพัง ตั้งแต่การควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์ และการอนุมัติ อนุญาต พร้อมทั้งกำหนดข้อห้ามและบทกำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน แสดงให้เห็นว่า เฉพาะหน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจ

หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางทะเล ไม่มีการอนุญาตให้ชุมชน หรือประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการแต่อย่างใด ถึงแม้จะมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรเอกชนเข้าร่วมเป็นกรรมการใน “คณะกรรมการ” ตามกฎหมายต่าง ๆ อาทิ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 ให้มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรทางทะเลได้มากขึ้น แต่การมีส่วนร่วมในทางรูปแบบที่ยังไม่ชัดเจนเพียงพอตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายและรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด เช่น การออกประกาศกำหนดเขตพื้นที่และฤดูกาลห้ามจับสัตว์น้ำเป็นการดำเนินการโดยกรมประมงซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเพียงลำพัง ขาดการมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งจะต้องถูกบังคับใช้ประกาศดังกล่าวที่มีระยะเวลานาน ทำให้ท้องถิ่นได้รับความเดือดร้อน ทั้งที่กฎหมายและรัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมดังกล่าวไว้ แต่ยังมีได้ถูกนำมาบังคับใช้ในทางปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แต่อย่างใด

พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นศูนย์รวมความอุดมความสมบูรณ์จากตะกอนปากแม่น้ำต่าง ๆ ที่ไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน โดยเฉพาะแม่น้ำตาปี เป็นแหล่งรวมความหลากหลายในระบบนิเวศทางทะเล อีกทั้งยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของสัตว์น้ำและเป็นที่อนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนนานาชนิด ทำให้พื้นที่อ่าวบ้านดอนมีการใช้ประโยชน์หลายประเภท เช่น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงหอยนางรม หอยแครง และหอยแมลงภู่ และการประมงอื่น ๆ สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรทะเลสาธารณะได้แปรเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล ที่ให้บุคคลสามารถถือกรรมสิทธิ์พื้นที่สาธารณะได้ ในช่วงต้นมีการจัดสรรพื้นที่ในทะเลให้บางส่วน และจากนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวทำให้มีกลุ่มนายทุนกว้านซื้อ หรือซื้อทะเลจากชาวบ้านเพื่อนำมาทำเป็นคอกหอยแครงเลี้ยงเป็นฟาร์มขนาดใหญ่ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยภาครัฐก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา อันได้แก่ ปัญหาการบุกรุกเพื่อทำคอกหอยแครงของนายทุน การรุกล้ำเข้ามาในเขตพื้นที่ทะเลสาธารณะส่งผลให้พื้นที่หากินของชาวประมงพื้นบ้านมีจำกัด หากินได้เพียงพื้นที่การเดินเรือ และไม่สามารถรุกล้ำเข้าเขตคอกหอยนางรมได้ การเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมโดยการถูกทำลาย การตกตวงใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมากเกินไปจนทรัพยากรลดลงอย่างรวดเร็ว นำไปสู่ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรการบุกรุกผู้ของมีสิทธิพลเข้ามายึดครองพื้นที่โดยไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงขัดขวางการรื้อถอนของเจ้าหน้าที่ และเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ผลประโยชน์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน (Tongdachok, 2020)

ภาพที่ 1 พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ที่มา: Sustainable development. (2020, p.20)

การจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการบูรณาการดำเนินงานร่วมกัน ทั้งกลุ่มองค์กรเอกชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนในท้องถิ่น และชุมชนดั้งเดิม ซึ่งในทางปฏิบัติการจัดการส่วนใหญ่ยังดำเนินการโดยภาครัฐ และยังมีส่วนร่วมน้อยจากภาคส่วนอื่นในสังคม ประกอบกับเครื่องมือและกลไกเพื่อสนับสนุนการจัดการทรัพยากรชายฝั่งยังไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง เป็นผลให้ไม่สามารถได้รับการสนับสนุนให้ภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนได้อย่างเต็มที่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคมให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อทรัพยากร (Common Pool resources) ให้คำนึงถึงผลประโยชน์จากทรัพยากรมาเป็นของส่วนรวม การจัดการทรัพยากรในกระแสหลักโดยอำนาจรัฐและกฎหมาย อาจไม่นำไปสู่ความเป็นธรรมและยั่งยืนของชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทะเลสาธารณะ (non-property or open access) ชุมชนประมงจึงต้องมีการจัดการทรัพยากร (Self-governance) มีกฎกติกาและธรรมเนียมปฏิบัติที่มีคุณภาพในการใช้ทะเลร่วมกัน (Suanthong & Olarn, 2019, pp. 101-102)

ดังนั้น การจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มองค์กร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม แนวทางในการจัดการทรัพยากรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนได้อย่างยั่งยืน จึงควรเปิดโอกาสให้ชุมชนผู้มีส่วนได้เสียในทรัพยากรมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์กติกาในการจัดการทรัพยากร เปิดโอกาสให้ชุมชนจัดการทรัพยากรของตนเอง ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน ให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การดำเนินงาน (Implementation) การรักษาผลประโยชน์ (Benefit) และการประเมินผล (Evaluation) ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้พื้นที่อ่าวบ้านดอนเกิดความยั่งยืนและสืบทอดให้ลูกหลานสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมายที่กำหนดรูปแบบและกลไกของชุมชนในการมีส่วนร่วมการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนโดยกลุ่มองค์กร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนดั้งเดิม ให้มีความเข้มแข็งและมีระบบกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารเป็นหลัก ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ กฎหมาย และสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวกับการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน การเก็บข้อมูลในพื้นที่จากเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียและเครือข่ายชุมชนรอบพื้นที่อ่าวบ้านดอน ในรูปแบบการสัมภาษณ์ตามคำถามวิจัย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ประมงพื้นบ้าน องค์กรชุมชน/ชุมชนชายฝั่ง องค์กรภาคเอกชน (Non-Governmental Organizations) และเครือข่ายชุมชน จำนวน 12 คน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี 6 อำเภอ ๆ ละ 2 คน คือ อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) การสร้างเครื่องมือได้จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์มีความเหมาะสมสอดคล้อง ตรงประเด็น และครอบคลุมกับเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่มีการเตรียมการไว้แล้วไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญให้ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมกับเรื่องที่จะทำการศึกษา

กระบวนการเก็บข้อมูล รวบรวมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบฟอร์มที่มีการเตรียมการ มีแผนการสัมภาษณ์ และการบริหารการสัมภาษณ์ที่จัดเตรียมไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ แต่ละข้อให้สรุปและเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. กฎหมายที่กำหนดรูปแบบและกลไกของชุมชนในการมีส่วนร่วมการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน

การมีส่วนร่วมการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนของเครือข่ายชุมชนมี 2 รูปแบบ ได้แก่

1.1 เครือข่ายชุมชนจัดตั้ง เครือข่ายจัดตั้งมักจะมี ความเกี่ยวพันกับนโยบายหรือการดำเนินงานของภาครัฐ เป็นส่วนใหญ่ การจัดตั้งอยู่ในกรอบความคิดเดิมที่ใช้กลไกของรัฐผลักดันให้เกิดงานที่เป็นรูปธรรมโดยเร็ว ซึ่งภาคีหรือสมาชิกที่เข้าร่วมเครือข่ายไม่ได้มีพื้นฐานความต้องการ ความคิด ความเข้าใจ หรือมุมมองในการจัดตั้งเครือข่าย ที่ตรงกันมาก่อนที่จะเข้ามารวมตัวกัน เป็นการทำงานเฉพาะกิจชั่วคราวที่ไม่มีความต่อเนื่อง และมักจะจางหายไป ในที่สุด เว้นแต่ว่าเครือข่ายจะได้รับการชี้แนะที่ดี ดำเนินงานเป็นขั้นตอนจนสามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกิดเป็น ความผูกพัน ระหว่างสมาชิกจนนำไปสู่การพัฒนาเป็นเครือข่ายที่แท้จริง

เครือข่ายชุมชนจัดตั้งนั้น สามารถดำเนินการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนี้

1) เครือข่ายชุมชนในรูปของสภาองค์กรตำบล พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 มาตรา 21 บัญญัติภารกิจของสภาองค์กรตำบล โดยให้สภาองค์กรตำบลมีภารกิจให้สภาองค์กรชุมชนตำบล ส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน รวมถึงความร่วมมือกันในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน จัดให้มีเวทีการปรึกษาหารือ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อพิจารณาถึงสภาพทางกายภาพของอ่าวบ้านดอนที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เช่น ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงพื้นบ้านกับผู้เลี้ยงหอยแครงอ่าวบ้านดอนที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย จะต้องบูรณาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับในการบังคับใช้กฎหมายยึดคืนพื้นที่สาธารณะอ่าวบ้านดอน เพื่อนำมา กำหนดกติกาในการใช้พื้นที่ร่วมกันให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย สภาองค์กรตำบลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 จึงมีบทบาทในการที่จะเป็นเครือข่ายชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนได้

2) เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีเจตนารมณ์ ต้องการส่งเสริมคณะบุคคลหรือชุมชนให้ประกอบกิจการ ในลักษณะของวิสาหกิจชุมชน ที่นำทรัพยากรและภูมิปัญญา ในท้องถิ่น มาพัฒนาและผลิตเป็นสินค้าหรือบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดหรือชุมชน ส่งผลให้เกิดการ สร้างงานและสร้างรายได้ในชุมชน และเพื่อให้กิจการดังกล่าวมีความมั่นคง สามารถแข่งขันได้ โดยวิสาหกิจชุมชนหรือ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้ว สามารถขอรับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชน หรือมาตรการต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ให้การสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน ซึ่งวิสาหกิจ ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการขอรับการส่งเสริมต้องยื่นจดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร โดยสามารถยื่นคำขอจดทะเบียนได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอที่วิสาหกิจชุมชน หรือเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตั้งอยู่ แม้ว่าเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจะไม่มีอำนาจโดยตรงในการบริหารจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน แต่การประกอบอาชีพของ

ชุมชนรอบอ่าวบ้านดอนก็สามารถรวมตัวกันจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ เช่น การประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือการแปรรูปอาหารทะเล เป็นต้น

3) เครือข่ายองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 25 กำหนดให้กรมประมงดำเนินการให้ความช่วยเหลือ หรือสนับสนุน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม และสนับสนุนชุมชนประมงท้องถิ่นในการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรสัตว์น้ำภายในที่จับสัตว์น้ำในเขตประมงน้ำจืดหรือเขตทะเลชายฝั่ง โดยประกาศกรมประมง เรื่อง หลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น พ.ศ. 2558 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ได้กำหนดรายละเอียด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนองค์กรชุมชนประมง ซึ่งองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น และได้ขึ้นทะเบียนแล้ว มีสิทธิได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด ในการใช้อำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 เช่น ข้อเสนอแนะและเสนอแนวทาง ในการส่งเสริมอาชีพการประมง การจัดการการบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสัตว์น้ำขององค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ เพื่อพิจารณาจัดทำนโยบาย หรือพิจารณาและเสนอแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาการประมง หรือการจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์ในที่จับสัตว์น้ำในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ หรือการกำหนด เขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำ การกำหนดเครื่องมือการทำประมง หรือการกำหนดการประกอบกิจการการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำควบคุม เป็นต้น

4) เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมาตรา 7 กำหนดให้กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้องค์กรเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตาม กฎหมายไทย หรือกฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และได้มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือมุ่งค้าหากำไรจากการประกอบกิจกรรมดังกล่าว มีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต่อกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดใน กฎกระทรวง พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 จึงถือเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการรักษาสิ่งแวดล้อม ได้ทั่วประเทศ การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงไม่ได้จำกัดเฉพาะพื้นที่แต่อย่างใด

5) เครือข่ายชุมชนชายฝั่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 มาตรา 16 บัญญัติให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชน ชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการ การปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เช่น การแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำนโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติและจังหวัด การบริหารจัดการ การปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การช่วยเหลือและ สนับสนุนการดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมของชุมชน โดยชุมชนชายฝั่งที่กฎหมายฉบับนี้ให้การรับรองนั้น ต้องเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลหรือเกาะ และได้ขึ้นทะเบียนกับ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแล้ว ชุมชนชายฝั่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือการเกิดขึ้นจากการพัฒนาจึงไม่อยู่ ภายใต้อำนาจของกฎหมายฉบับนี้

1.2 เครือข่ายชุมชนธรรมชาติ เครือข่ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นเครือข่ายที่เกิดจากการรวมตัวกันเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ เพื่อทางเลือกใหม่ที่ดีกว่า อาศัยความเป็นเครือญาติ เป็นคนในชุมชน หรือมา จากภูมิปัญญาเดียวกันที่มีวัฒนธรรมความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน เช่น กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านปากน้ำท่าทอง

กลุ่มออมทรัพย์บ้านหาดบน กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนบ้านเฉอะ หมู่ที่ 4 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนตำบลตะเคียนทอง หมู่ที่ 5 กลุ่มหน่อไม้ (กลุ่มเยาวชน) กลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ป่าชายเลนหมู่ 6 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนตำบลเขาถ่านหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 3 กลุ่มอนุรักษ์สมุนไพรป่าชายเลนหมู่ 1 ตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนปากคลองท่าปูน กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อเพิ่มปริมาณปูเป็ญหมู่ที่ 1 ตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง และหมู่ที่ 7 ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา เครือข่ายอนุรักษ์อ่าวบ้านดอน เป็นต้น

2. แนวทางการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนโดยกลุ่มองค์กร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนดั้งเดิม ให้มีความเข้มแข็งและมีระบบกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน

2.1 กระบวนการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพื้นที่อ่าวบ้านดอนให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงและใช้ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่เป็นทรัพยากรร่วมได้อย่างเป็นธรรม ทุกภาคส่วนที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต้องลดบทบาทอำนาจลงและเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะชุมชนจัดการตนเอง หน่วยงานภาครัฐและประชาชนคอยให้คำแนะนำชี้แนะ สนับสนุนทุนงบประมาณในการบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

2.2 การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่อ่าวบ้านดอน โดยการกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ทุกภาคส่วนต้องมีการทบทวนการแก้ปัญหาและการจัดการ ภาครัฐต้องเอาใจจริงเอาใจในการบังคับใช้กฎหมาย การเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นคนจัดการทรัพยากรในพื้นที่สาธารณะที่ไม่ใครเป็นเจ้าของได้บนฐานของความยุติธรรมทางสังคมของทุกฝ่าย (Social fairness) รวมทั้งคำนึงถึงความยั่งยืนทางนิเวศ (Ecological sustainable)

2.3 การบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่อ่าวบ้านดอน ควรเป็นกฎหมายเชิงบูรณาการที่ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพยากรควรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์กติกาในการจัดการทรัพยากร การเปิดโอกาสให้ชุมชนจัดการทรัพยากรของตนเอง มีกฎการใช้ทะเลที่มีคุณภาพ ตั้งแต่ กฎระดับปฏิบัติการ (Operative rule) กฎระดับนโยบาย (Collective rule) และระดับกติการัฐ หรือรัฐธรรมนูญรัฐธรรมนูญ Constitutional rule มีการโครงข่าย (Nested enterprises) ทั้งระบบชุมชน ท้องถิ่น และระดับอ่าวที่เป็นอำนาจประชาชนอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. กฎหมายที่กำหนดรูปแบบและกลไกของชุมชนในการมีส่วนร่วมการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอน

การจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนนั้น นอกจากการมีกฎหมายรองรับในการจัดการแล้ว ชุมชนในพื้นที่ที่รวมตัวกันในลักษณะของเครือข่ายจัดตั้งหรือเครือข่ายธรรมชาติต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรม การตัดสินใจ และร่วมประเมินผลโครงการ จะทำให้ชุมชนเห็นว่าการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนที่ประสบผลสำเร็จเกิดจากการมีส่วนร่วมของตนเอง และรัฐต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Tatit (2022, pp. 55-56) ที่พบว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตอ่าววิงสมบูรณ์ จังหวัดสระแก้ว นอกจากนโยบายของรัฐแล้วการจัดการต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลส่งต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pansavee (2021, p. 107) ที่พบว่า ภาครัฐควรส่งเสริมศักยภาพของชุมชน ในเรื่องขององค์ความรู้ในและทักษะในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดรายได้ และควรสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง

สำหรับกฎหมายที่กำหนดรูปแบบและกลไกของชุมชนที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายชุมชนรอบพื้นที่อ่าวบ้านดอน มีทั้งที่มีการจัดตั้งแบบทางการและแบบไม่เป็นทางการ การจัดตั้งแบบทางการ ได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ชุมชนชายฝั่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 และองค์กรชุมชนประมงท้องถิ่นตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 โดยกฎหมายกำหนดให้องค์กรชุมชนในรูปแบบทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แม้ว่าสาระสำคัญของกฎหมายเหล่านี้จะมีความเหมาะสมและช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีความเป็นเอกภาพและเกิดการบูรณาการได้ก็ตาม แต่ยังมีบทบัญญัติบางมาตราที่ไม่เหมาะสม ขาดความชัดเจนของหน่วยงานที่รับผิดชอบทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้ นอกจากนี้ยังพบว่า เครือข่ายชุมชนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนได้ ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ต้องมีการกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการให้ความคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีความเหมาะสมต่อการบังคับใช้ อาศัยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของเครือข่ายชุมชนทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งต่อไป

2. แนวทางการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนโดยกลุ่มองค์กร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนดั้งเดิม

การจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนโดยกลุ่มองค์กร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชนท้องถิ่น และชุมชนดั้งเดิม ให้ความเข้มแข็งและมีระบบกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่อ่าวบ้านดอนได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน โดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การดำเนินงาน (Implementation) การรักษาผลประโยชน์ (Benefit) และการประเมินผล (Evaluation) อันเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rungsee & Nooprakob (2022, p. 474) ที่พบว่านโยบายของรัฐในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศไทยที่ผ่านมา มีความเชื่อมโยงกระแสของปัญหา กระแสนโยบาย และ กระแสการเมือง ทำให้เกิดการกำหนดนโยบายที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดังที่มีการกำหนดพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 และระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป

สภาพปัญหาการจัดการพื้นที่บริเวณอ่าวบ้านดอนเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในกระบวนการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวบ้านดอนยังคงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข ดังนั้น คณะกรรมการประจำจังหวัดในทุกการแก้ปัญหา ต้องลดบทบาทอำนาจรัฐลงและเพิ่มอำนาจให้กับประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่งในลักษณะชุมชนจัดการตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Intachaiwong (2022, pp. 182-192) ที่พบว่าสิทธิชุมชนยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เพราะรัฐเป็นผู้มีอำนาจและบทบาทหลักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ชุมชนถูกลดบทบาทลงและจะมีส่วนร่วมได้ก็ต่อเมื่อรัฐเปิดโอกาสให้ ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายจะต้องทำการประเมินผล ทบทวน หาแนวทางปรับปรุงเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้ชุมชนได้มีอำนาจต่อรองและมีส่วนร่วมกับรัฐในกระบวนการต่าง ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนชายฝั่งกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ การปลูก การบำรุงรักษา การอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ตามระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ว่าด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนชายฝั่งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 และให้กรมประมงขึ้นทะเบียนชุมชนประมงท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเรื่องสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวบ้านดอนอย่างยั่งยืน

References

- Chompoopanya, A., & Rojanatraku, T. (2021). The development potential of the community in participant model to sustainable tourism community. *Journal of modern learning development*, 7(8), 428-439. (in Thai)
- Community Enterprise Promotion Act, B.E. 2005. (2005). *The government gazette*, 122(6), 1-12. (in Thai)
- Community Organization Council Act, B.E. 2008. (2008). *The government gazette*, 125(31), 26-38. (in Thai)
- Enhancement and Conservation of National Environmental Quality Act, B.E. 1992. (1992). *The government gazette*, 109(37), 1-43. (in Thai)
- Fisheries Act, B.E. 2015. (2015). *The government gazette*, 132(34), 1-25. (in Thai)
- Intachaiwong, O. (2022). Community rights in balanced and sustainable management of natural resources and environment with balance and sustainable: Study on applicability of elinor ostrom's theory in Thailand. *Ph.D. in Social sciences Journal*, 9(1), pp. 182-192. (In Thai).
- Marine and Coastal Resources Management Promotion Act, B.E. 2015. (2015). *The government gazette*, 132(21), 49-60. (In Thai).
- Pansavee, p. (2021). *Success factors in marine and coastal resource management : Case study, panare fisheries association, panare district, pattanip province*. (Master of science, environmental management). National institute of development administration, faculty of environmental development administration. (in Thai)
- Songdechtar, C. (2021). *The public participation in solid waste management in Mudang district Municipality KhonKaen province*. (Master degree of arts department of organizational administration). Krirk University, Faculty of liberal arts. (in Thai)
- Sustainable development. (2020). *Study report report on area context and socio-economic conditions of coastal communities in Surat Thani province fisheries refugia*

management for blue swimming crab in Surat Thani site. Retrieved, 2022, July 15.
Form https://inter.fisheries.go.th/eng/en_pic/202102231337311_file.pdf

- Tatit, A. (2022). *Public participation in marine resource and environmental management in Wang Sonbun district, Sa Kaeo province*. (Master of business administration), Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Faculty of business, administration general management. (in Thai)
- Tongdachok, K. (2020). *Coastal resource management of Ban Don Bay*. Retrieved, 2022, July 10.
Form https://www.matichon.co.th/columnists/news_2228245 (in Thai)
- Royal Ordinance on Fisheries, B.E. 2515. (2015). *the government gazette*, 132(108), pp. 1-44.
(in Thai)
- Rungsee, P. & Nooprakob, P (2022). Marine and coastal resources management policy in Thailand. *Maejo University*, 11(2), 474. (in Thai)
- Suanthong, P. & Thinbangtieo, O. (2019). The political ecology of the coastal resources management in Bandon Bay, Surat Thani Province. *Burapha Journal of political economy*, 7(2), 101-102 (in Thai)
- Wildlife Preservation and Protection Act, B.E 2535. (1992). *The government gazette*, 109(15), 1-22.
(in Thai)

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศกร ถิ่นเขาต่อ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
เลขที่ 272 หมู่ที่ 9 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100
E-mail: Pongsagorn1977@gmail.com

อาจารย์อภิรดี กิตติสิทโธ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
เลขที่ 272 หมู่ที่ 9 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100
E-mail: abhiradi@gmail.com

รองศาสตราจารย์จิตรดารมย์ รัตนวุฒิ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
เลขที่ 272 หมู่ที่ 9 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100
E-mail: law077355623@gmail.com

